

КЪМ МОИТЕ СТУДЕНТИ (ИЛИ ПРЕДГОВОР)

На всеки преподавател е известно, че най-трудно се пише учебник. Изисква се изключителна подреденост на мисленето, за да не се загубиш в морето от информация, която искаш да предадеш на студентите. Изисква се опитност, за да знаеш как да намериш баланса между „класическото“ знание, новата информация и новите тенденции в научната област, която преподаваш. Изисква се отговорност, за да бъдеш обективен в преподаването и да отговориш на очакванията на аудиторията.

Всичко посочено в много по-голяма степен се отнася до знанието за политиката и политическото, защото светът на политическото е свят, в който всеки живее и съпреживява субективно.

В настоящия учебник съм събрала избрани лекции, насочени към студентите от първи курс в направление „Политически науки“ на УНСС.

Всяка лекция е неповторима среща. Всяка лекция е специално преживяване. Всяка лекция е различна, дори темата да е една и съща. Ето защо е трудно да „изпишеш“ една лекция. Поех риска и отговорността да предложа на моите студенти настоящия цикъл от избрани лекции с мисълта, че могат да им бъдат полезни.

Титуляр съм на учебният курс „Въведение в политологията“ от учебната 2006 – 2007 година. През изминалите оттогава години се случиха различни „неща“. Имах възможността да позная аудиторията и да се ориентирам в нейните очаквания и интереси, макар че всяка аудитория е специфична и неповторима. Затова всяка първа среща с

нея е вълнение и притеснение. Рутината и опитността не отменят вълнението. Те могат само да помогнат то да не пречи на работата. През това време натрупах и още професионален преподавателски опит, срещайки се с различни студентски аудитории. През същото това време в академичното пространство излязоха и се утвърдиха различни учебници и/или монографии, свързани с въвеждането в полето на политическата наука. Ще спомена само някои от тях: „Въведение в политическата наука“ (2020) на Г. Манолов, „Проблемни полета в политологията“ (2018) на М. Пиргова, „Политология (държавна публична власт)“ (2011) на Г. Янков, „Елементи на политиката. Трактат върху политическото“ (2012) на Ан. Тодоров. И разбира се, първият системен учебник по политология на авторския колектив от УНСС „Политология“, под редакцията на Г. Янков (претърпял четири издания – 2001). Посочените издания са авторитетен ориентир за мен и за всички студенти, изучаващи политически науки. Те служат и ще служат и на моите студенти.

И така, предлагам на вашето внимание **„Избрани лекции по въведение в политологията“**. Заглавието не е случайно. В това издание съм събрала няколко лекции по теми от учебната програма на курса „Въведение в политологията“. Подборът на лекции е определен основно от три групи причини:

(1) Включила съм лекции, които организирам – съдържателно и структурно – по избран от мен начин, различен от съществуващите;

(2) Включила съм лекции по теми, по които в българската литература няма достатъчно количество информация.

(3) Не съм включила лекции по теми, по които вече имам публикации.

И още нещо. Целта на курса „Въведение в политологията“ е да представи основните проблеми, теми и категории на политическата наука на равнището на „въвеждане“ в проблематиката. Почти всички теми ще бъдат разглеждани по-подробно и самостоятелно в процеса на обучение на студентите в по-горните курсове. Ето защо в лекциите, които съм подбрала се стремя да дам само най-общо и основно знание и информация, без да влизам в подробности, да анализирам дълбочинно, да очертавам връзки и кореспонденции. Съществува едно етикетно правило при изготвянето на визитните картички – те трябва да дават основна информация и да не бъдат „претрупани“. Същото важи и за лекционния курс „Въведение в политологията“ – той дава визитната картичка на политическата наука. Стремил съм се тя да не бъде „претрупана“, да служи за запознанство и да предизвика интерес.

Последователността на предложените лекции е следната:

- **ЛЕКЦИЯ 1: ПОЛИТИЧЕСКАТА НАУКА** – представя основните етапи в развитието на политическата наука; дефинира нейните предмет, обект и изследователски методи; разглежда основните научни дисциплини в съдържателното поле на политическата наука и техните специфики.

- **ЛЕКЦИЯ 2: ДЪРЖАВА И ДЪРЖАВНА ВЛАСТ** – дефинира съдържателните граници на понятията **държава** и **държавна власт** от гледна точка на разграничението правно – неправно познание; представя основните форми и типове

на държава и държавна власт и основните теории за същността на държавата.

- **ЛЕКЦИЯ 3: СОЦИАЛНИ СИСТЕМИ И ПОЛИТИЧЕСКА СИСТЕМА (ОСНОВНИ МОДЕЛИ)** – подлага на анализ категорията **социална система** и връзките ѝ с политическата система; представя основните формални и теоретични модели (по класическия анализ на М. Дюверже) и теоретично подготвя аудиторията за информацията по един от основните проблеми на политическата наука – този за политическата система.

- **ЛЕКЦИЯ 4: ПОЛИТИЧЕСКАТА СИСТЕМА** – анализира съдържанието на категорията **политическа система**, основните подходи при нейното разглеждане, и представя основните елементи в структурата ѝ; характеризира основните типове политически системи и различните теории, свързани с тях; разглежда съдържателното съотношение на политическата система с друга базисна категория – **политически режим**, и синтезирано представя характеристиките на основните политически режими.

- **ЛЕКЦИЯ 5: ПОЛИТИЧЕСКАТА ОПОЗИЦИЯ** – посветена е на проблем, по който информацията в българската литература е много ограничена; представя основните анализи на феномена политическа опозиция и подходите за нейния анализ; дефинира съдържателно политическата опозиция и извежда мястото и ролята ѝ в политическия процес.

В края на всяка от лекциите са изведени основните понятия и препоръчителната литература за студентите, както и са формулирани въпроси за дискусия.

В цикъла избрани лекции е включена и още една лекция – **ЛЕКЦИЯ ВСТЪПИТЕЛНА: ЗА ЕТИКАТА И ЕТИКЕТА В АКАДЕМИЧНОТО ОБЩУВАНЕ**, с която от няколко години традиционно започвам първата си среща със студентите първокурсници. Тя има за цел да даде на аудиторията знание за етичните и етикетните правила, типични за ака-

демичното общуване, и по този начин да помогне на студентите за безпроблемно „битуване“ в академичната среда.

Предлагайки настоящия цикъл избрани лекции, се надявам, от една страна, те да бъдат в помощ на моите студенти, а от друга – да послужат като основа за съдържателен диалог с тях, и като резултат – да имат свое продължение в бъдещо, разширено издание.

Ще бъде благодарна за всяко предложение, въпроси, критични бележки – в аудиторията или извънаудиторното ни общуване!

септември, 2022 г.

Блага Благоева